

DE TAALGEBRUIKER

Inleiding tot psycholinguïstiek en
cognitieve taalkunde

GESCHIEDENIS VAN DE TAALKUNDE

Periode	taalkunde	Vragen en thematiek
50er jaren	psycholinguïstiek	theorie van informatie taalverwerving van vreemde talen behaviorisme
60er jaren	theorie van Chomsky	aangeboren taalvermogen, creatief mechanisme van taalverwerving taaluniversalia kindertaalverwerving, het denken van kinderen
eind jaren 60	kritiek op Chomsky	verhouding spreker en hoorder genegeerd de rol van context op de taalsituatie en taalgebruik
70er jaren	pragmalinguïstiek	communicatieproces en de omstandigheden rond dit proces
70er jaren	cognitieve linguïstiek	verwerking van informatie, perceptie, analyse, opslaan in het geheugen, opzoeken en verwerken van nieuwe informatie

Verder lezen: *Dějiny lingvistiky* van Jiří Černý

DE TAALGEBRUIKER

Centrale vraag:

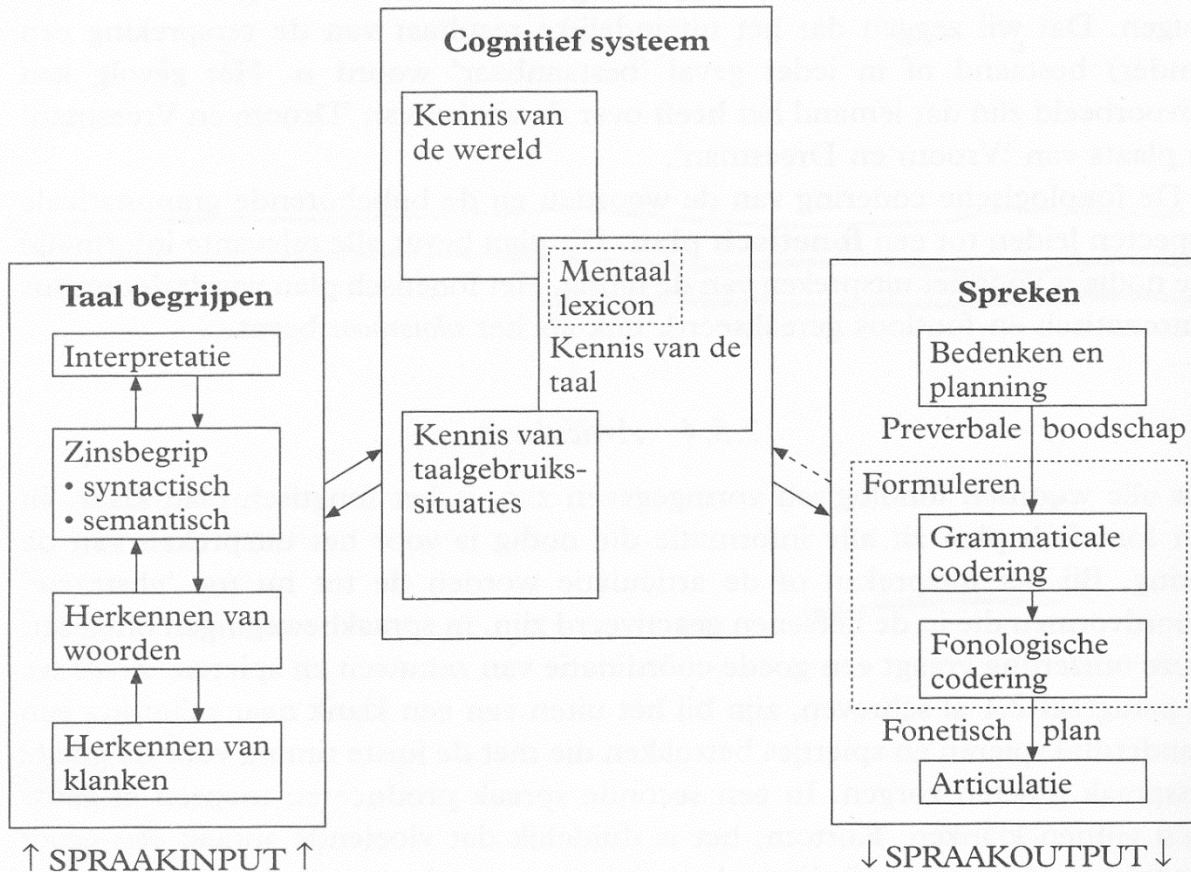
Welke psychologische processen liggen ten grondslag aan het produceren en begrijpen van taal?

Voorbeeld:

Een jongetje van 3 jaar zit met zijn moeder in de tram. Opeens zegt ie vrij hardop: Mama, die mevrouw naast ons is vreemd. Mama: Nou, dat is een mevrouw, laat haar. Heb je al honger? het jongetje: Mama, ze is echt vreemd en ze is zo dik!!!

opdrachtje: Hoe zou je deze taalhandeling van het kind vanuit het oogpunt van cognitieve taalkunde analyseren? Hoe gedraagt de moeder zich talig en hoe het kind?

HET COGNITIEF SYSTEEM



Figuur 2.7 De vier deelprocessen bij het spreken binnen het totale taalgebruikssysteem

BEGRIPPEN

- Het cognitief systeem
- Het mentale lexicon
- Priming effect

WAT ZIJN DIT?

Automobilist steekt jointje op voor motoragent

Een automobilist had dinsdag het bijzonder goede idee om op de Rijnsburgerweg in Oegstgeest een jointje op te steken terwijl hij achter het stuur zat. Helaas vergat hij in zijn achteruitkijkspiegel te kijken; achter hem reed namelijk een motoragent.

Een op de vijf hoogleraren nu vrouw door speciale subsidie

Nu.nl

Recreatiegebied dicht voor de vogels

De Ouderkerkerplas wordt deels gesloten voor publiek zodat vogels rustig kunnen overwinteren.

Deze televisie geeft een geluid zoals je nog nooit gezien hebt

Voorsoepense Krant

Enkel bier of wijn voor 16- en 17-jarigen

De Standaard



Bord bij Lidl

VRAAGSTUKKEN:

1. Mensen zeggen bij kennismaking over het algemeen tegen personen met een hogere status iets als 'Hoe maakt u het?'. Aan vrienden vragen ze eerder 'Hoe gaat het?' of iets dergelijks. Behoort deze 'kennis' tot hun linguïstische of tot hun communicatieve competence?

2. *Waar zie ik een vinger, een middelvinger, een middenbrom, een maaltijd en een hond ook in het netwerk in?*

3. Doe het volgende 'experiment' met iemand die dit boek niet gelezen heeft. Wijs op iets wits (bijvoorbeeld een stuk papier) en vraag welke kleur dat is. Doe dat nog eens met iets anders dat ook wit is, en bij voorkeur een derde keer met nog iets wits. Vraag vervolgens: 'Wat drinkt een koe?' De kans is redelijk groot dat het antwoord luidt: 'Melk'. Hoe zou dat komen?

8. Geef een verklaring van de volgende (geobserveerde) verspreking en leg uit waarom.

verspreking impliceert voor het taalproductieproces.

Er haait hier 's ochtends toch ook altijd een kraan?

9. Probeer iemand in te laten zien dat...

ugt.

... van zijn of haar tong

10. Als iemand bij het vertellen van een mop de clou voortijdig verklapt, in welke fase of component van het taalproductieproces maakt hij dan een fout? Licht je antwoord toe.

7. Wat zijn 'slips-of-the-hand'? En wat komen we te weten door de analyse hiervan?

8. Leg uit waarom het spreken als een 'incrementeel' proces kan worden beschouwd

OPDRACHT:

Kijk op het internet waar je je in de Tsjechische Republiek bezig zou kunnen houden met een thema binnen cognitieve taalkunde en psycholinguïstiek en bij wie. Welke thema's worden er bestudeerd? En waar in Nederland zou je met zo'n thema terecht kunnen?

BESPREKING VAN DE ARTIKELEN

De functional load en moeilijkheidsgraad van een klank versus het onderwijs van de Nederlandse uitspraak

1. Wat is de vraagstelling van deze tekst?
2. Wat verstaat men onder de functional load van een klank?
3. Wat is de verhouding tussen de moeilijkheidsgraad van een klank en de functional load ervan?
4. Hoe is het onderzoek opgebouwd?
5. Wat verstaat men onder type- en token- frequentie?
6. Welke bronnen voor het frequentieonderzoek gebruikt dr. Czerwonka?
7. Wat is haar conclusie?
8. Wat is jullie opinie over dit onderzoek?
9. Waar is frequentieonderzoek ook goed voor, waar kun je b.v. de klankfrequenties ook voor gebruiken?

Hoeveel weten NT2-leerders over de gemarkeerde status van de Nederlandse leenfonemen?

1. Wat zijn leenfonemen?
2. Wat zijn interlinguale en intralinguale fouten?
3. Wat voor soort onderzoeksmethode wordt in dit artikel toegepast?
4. Wat houdt die methode in?
5. Wat is de vraagstelling en hypothese van deze tekst?
6. Wat is de methodologie van dit onderzoek?
7. En de resultaten?

OPDRACHT

- ⦿ 1) zie slide 8
- ⦿ 2) bereid antwoorden op de vragen van slide nr. 10
- ⦿ 3) geef aan wanneer je de presentatie wil houden